

SZENDREY JÚLIA  
**Testvéri szózat**  
**Magyarország hölgyeihez**  
 (részletek)

Hazám hölgyei! Testvéreim!

Rövid idő múlva vagy egy szabad haza boldog gyermekei, vagy egy meggyilkolt hon szerencsétlen árvái leszünk. És ha a közelgő elhatározó perczben meg-  
 óv bennünket a magyarok Istene az elcsüggedéstől, azt ezereknek örömrivalgása fogja követni, amellet tudatja a világgal, hogy közös egyetértéssel harczoló népünknek sikerült szabadságát kivívnia. Drága árt kell bár adnunk, vért és életet áldozunk érte, de ha végre győzünk, győzelmünk nagyszerűsége sokkal felül fogja mulni szenvedéseink nagyságát. Igen, mi nők is, kik ha nem is harczolhatunk a csatatéren, annál többet tehetünk saját körünkben, mi is szilárd lélekkel tudunk most nélkülözni mindent, minek feláldozásával a közös erőt szaporíthatjuk; családunkat, vagyunkat tudjuk önként hozzátenni a nagy árhoz, melyet hazánknek szabadsága kiván.

Elég sokáig maradtunk érzéketlenek hazánk szenvedései iránt; elég sokáig mellőztük honleányi kötelességeinket, most már kétszeresen kell le-  
 rónunk tartozásunkat: bűnhődnünk az elveszett multért s méltókká tenni magunkat a jövőre.

Nyujtsunk segédkezet lelkes honfiainknak, kik megvetve a halált, békével türve minden nélkülözéseket, őseinkhez méltólag: lelkükben véres boszuval szabadságunk ellenei iránt s kezükben öldöklő fegyverrel léptek ki a sikra, megszerezni honunknak a szabadságot, mi neki szükségesebb, mint nekünk a lég, hogy élhessünk, s a virágnak a napsugár, hogy virágozhassák.



*Szendrey Júlia*

S e nagy cél kivivására szükség van mindnyájunkra, mindazon áldozatokra, melyekre képesek vagyunk! S ezt nem szabad most egy pillanatig sem felednünk, lelkiismeretesen kell teljesitenünk a legcsekélyebb részletig, mert csak így teremthetjük össze a megkívánt egészet. Ha valaha, úgy bizonynyal most van azon kor, midőn női lelkek s női kezek használhatnak hazánknek. S nem dicső eszme-e ez? Használhatni hazánknek, a szép, a dicső Magyarországnak!

(...)

Mi lenne belőlünk, mi gyermekeinkből, ha hazánkat veszni hagynónk!? Mily irtóztató sorsunk lenne, ha mint idegen elveszett árva gyermekek bujdosnánk idegen országban! Vagy, ha rabszolgákként kellene fejünket ellenségeink – majdan kényuraink – előtt meghajtani, kik fejünkre és gyermekeink fejére tennék lábaikat, hogy porig alázzanak bennünket s arczulcsapnák azoknak maradékit, kiknek előbb apját, rokonait meggyilkolták. Hiszen hazánkban csak enmagunkat szeretjük, hazánk sorsa a mienk s mieinké!

Nemünk nem használ karjával, testi erejével hazájának, de annál többet használhat befolyása és lelkesítése által. Mi hathatunk kedvesünk, férjünk vagy gyermekeink által, ha őket buzdítjuk, ha kétszeres szerelemmel vagyunk övék, miután hazájuk iránti kötelességüket hiven teljesíték.

Szóljon a leány így kedveséhez:

„Mutasd meg irántam való szerelmedet hazád iránt való szeretet által. Menj és szolgálj karddal a hazának, szenteld most magadat egészen az ő ügyének, a szabadság istenének és csak akkor, ha ennek eleget tettél, térj vissza hozzám, tied leend díjul szivem, tied egész életem!”

(...)

S az anya, a boldog anya, ki most egy erőteljes ifjat nevezhet fiának, szóljon így hozzá:

„Menj most, menj szeretett gyermekem, anyád áldása száll reád, ha intését, ha forró könyörgését meghallgatod: hazádban engem oltalmaz, küzdj a hazáért, mintha érettem küzdenél, érettem, ki neked az életet adtam, ki szivem alatt hordoztalak, ki en-  
 életemmel, szivem vérével tápláltalak. Menj én édes

Megjelent 1849. április 8-án, a hivatalos Közlöny Debrecenben kiadott 74. számának 270. oldalán. Az írást eredeti formájában közöljük.

gyermekem, anyád szelleme, szerető lelke lesz veled; menj segíts megmenteni a hazát, boldoggá tenni anyádat, mert ő nem örülhet, nem ismerheti a nyugalmat addig, míg a haza nem örül, míg a haza nem szabad. Ha azok közt léssz, kik a hazának megváltásában részt vesznek, nemcsak anyai szeretettel, de honleányi büszkeséggel foglak szívemhez ölelni és fiamnak nevezhetni; de ha szavamat nem követed, akkor többé sem hazád, mert ezt meg nem érdemelted, sem anyád, mert ez nem ismer el fiának.”

(...)

Elég világos példa erre, hogy a szabadságnak első szikrája is mindjárt felvilágosodottabbá tévé népünket; miről meggyőződhetünk, ha elgondoljuk, hogy előbb a magyar csak kétségbeesésből csapott föl katonának, most pedig némely kis faluban nem maradt más honn, csak az örege és apraja. S ezek azok, akikre most gondot kell viselni, ezeket segíteni, mert sem az

öreg, sem a gyermek nem végezheti kellőleg a mezei s egyéb munkát, minek következtében aztán a szegénysorsuak inséget szenvednek, hogy honszeretetüket az övéiknek nyomoruságával, tán éhhalálával kell megfizetniök, mintha bünt követnének el s ennek következtében csoda lenne-e, ha ellankadnának, mielőtt a nagy munkát bevégezték volna? Ha elkésereznének, mielőtt fáradtságuknak gyümölcsét, az arany-szabadságot élvezhették volna? Ezeket szinte segíthetjük, ezekre szinte kiterjeszthetjük gondoskodásunkat. Némileg enyhíthetnők a bajt az által, hogy minden helységben, minden városban alakulnának női társulatok, melyek céljukul, a harcban levő szegénysorsuaknak családjait segíteni tűznék ki. Nem adakozhatnánk-e erre a legnagyobb, legtisztább örömmel? Nem válnék-e e körül tett fáradtságunk valóságos gyönyörre, ha a könnyebbségre, az inség enyhítésére gondolunk, melyet ez által eszközölhetnénk!

## *A beteg leány*

*Megvan az én szívem sértve,  
Halálosan sebesítve,  
Azért vagyok ilyen beteg,  
Azért tovább nem élhetek.*

*Halálos az én nyavalyám,  
Készítsd a szemfedőt anyám,  
Fonj koszorút rozmarinból,  
És szomorúfűz ágából.*

*Temetess a kert szélébe,  
A kerítés közelébe,  
Oda, a hol akkor álltam,  
Mikor őt utó'szor láttam.*

*A hol megszakadt a szívem,  
Ott nyugodjék a holt testem.  
Oda hullasd könnyeidet,  
Hová én az enyéimet.*

(1860)